

BESEDNIK.

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

Izhaja 10. in 25. vsakega mesca.

Veljá celoletno 2 gold. 50 kraje. — polletno 1 gold. 30 kraje.

List 18.

V Celovcu 25. septembra 1872.

Rejenka.

(Povest; spisal Andrejčekov Jože.)

(Dalje.)

VII.

Pod streho je bila majhina sobica iz samih desek narejena. Vrata so se dala zapahnuti samó z bukovim klinom, druge zaporce ni bilo. Mesto oken ste bili dve okrogli lini, ki ste spuščali svitlobo v to beznico. V kotu je stala smrekova, polomljena miza, preobilne nesnage vsa černa, mesto stolov ste bili ob steni dve dolgi klopi, na kterih je ležalo nekaj starih, umazanih cap, poterte skleda, piskri in kozice, vse kar ni mogla mati Špela v svojej kuhinji že več rabiti, ter je sèm spravila mislé si, da v sedmih letih vse prav pride. — Postelj je bila tudi jako priprosta. Na dveh lesenih kobilah bile so deske pribite, po njih razgernjena prosena slama, ob zgnavji stara vreča napolnjena s prosenimi plevami, in po vsem tem pogerjena rjuha iz debelega hodnika, ki je imela palec debele robovo po sredi in oprek, kakor jo je vedela Špela ravno najbolje sèšiti in zakerpati. Da že silno davno ni bila oprana, to so kazale razne proge in neprijeten duh, ki je puhtel iz nje. Te malenkosti so bile edina oprava v tej leseni sobi.

Radovedno sta se ogledovala naša dva ptujca po tej originalni sobi, ko sta napravila luč v stekleni leščerbi.

„Veš Feliks, da me jako veselí priti v to planinsko kočó,“ pravi mlajši gospodič svojemu tovaršu. „Davno sem že želel videti tako priprosto sobo, o kakoršnih sem sedaj samo po knjigah čital, pa nisem imel nikdar prilóžnosti v njih prebivati. Več zanimivega imá, nego še tako okrašena dvorana. Popolnoma enaka je, kakor včasih popisujejo roparska stanovališča.“

„Ti si ves navdušen za takove stvari, Emil! ker si še mlad in malo izkušen. Ko bi bil deset let služil cesarju, kot jaz, bile bi ti že pošle te muhe. Pri vojakih naletiš vsak dan na taka stanovališča, posebno na dolzih potih, in človeku poidejo kmalo vse želje po takovih beznicah. Sicer tudi jaz ljubim priprosto življenje in vedno sem rad bival na kmetih, ali pri vsem tem, da je stanovanje borno in priprosto, snažno je pa vendar le lahko. V tej luknji pa menim, da se je zbrala vsa nesnaga cele okolice, saj se še vleči ne upam.“

„E pojdi, eno noč tí bo že šlo! Bova vsaj lahko povedala doma, kaj sva doživela na lovu.“

„Ti boš gotovo kako strašansko povest spisal, ker

si našel tako pripraven predmet,“ odverne starejši smeje se. „Soba je kakor nalašč, družčina spodaj tudi, posebno pa brezzoba starka, ki je tako gerda, da bi se človek kmalo pokrižal, ko jo sreča, ter vtihoma izrekel: Bog nas varuj hudega!“

„Ali one deklice nisi zapazil pri peči?“ praša na to mladeneč. „Ubožica je tako bleda, in če se ne motim, bila je objokana; gotovo se jej hudó godi pri tej sirovej babi. Jutri jej morava kaj podariti.“

„Videl sem jo, pa nisem tolikanj porajtal nanjo. Nemara je starkina hči!“

„Težko. Prav nič jej ni podobna. Tako nežne rastije.“

„No, pustiva to reč in vleživa se na to pernato postelj, da si odpočijeva,“ pravi potem stareji tovariš. „Gotovo se nama bo kaj prijetnega sanjalo. — Pa čakaj! Puški deniva k postelji, da sva bolj brez skerbi. Meni una tovaršija spodaj nič ne dopade, vsi nekako potuhnjeno gledajo. Poznam ljudi, občeval sem že z raznimi po svetu, in človek ni nikdar dosti previden. Sicer jih ne obsodim koj naravnost, lahko da so pošteni ljudje, ali previdnost je vendar povesod dobra.“

Pogasila sta luč, vlegla se na terdo postelj in kmalu ju je objel terden spanec.

Ne dolgo potem odpró se duri polagoma in v sobico prileze Marjanica varno stopaje, da ne bi kaj prekucnila in napravila ropota.

Feliks, starejši lovec, zbudi se koj, ker ni imel tako trdnega spanja, kot njegov tovariš, kajti pri vojakih se je bil že navadil vsako uro po noči zbuditi se ter vstajati in ta lastnost mu je ostala tudi še v poznejih letih.

„Kaj iščeš tú tako pozno?“ pravi nevoljno videti bližati se žensko podobo.

„Pst!“ zažuga deklica ter pristopi k postelji. „Za Boga svetega! molčite, sicer je po vas in meni v malih trenutkih.“

„Za božji čas, kaj pa je tako nevarnega? govori! Pa vsaj niso uni doli — — —“

„Dá, dá, uni doli so roparji. Jaz sem vse slišala, ko so se menili, in sklenila sem vaju rešiti. — Le urno, da ne zamudimo, bomo se že potem več pomenili, ko pridemo v varnost. Zbudite tovarša potihoma, potem pa hodita z menoj.“

„Kaj pa je?“ vpraša prebuden Emil in gleda krog sebe. „Zakaj me budiš? tako sladko sem spal in prijetno sanjal.“

„Molči in se berž obleči. Bežati morava, zašla sva med roparje. Lej ta deklica je najina rešiteljica.“

Po vseh štirih so lezli pod streho čez tramove in razno ropotijo, ki je bila nakupičena ondod, kajti bilo je treba zelo paziti, da ne bi napravili ropota med sèm ter tje razpostavljenimi starimi lonci, potertim kolovratom, motovilami in kar je bilo še več enake baže. Marjanica jima je kazala pot in srečno so prišli izpod strehe na prosto.

„Sedaj pa le za menoj!“ pravi deklica zunaj. „Jaz poznam tudi vse steze, ker sem hodila večkrat po teh gozdih s černo Špelo gobe brat. Da le v dolino pridemo, preden nas dohité, potlej smo pa na terdnem. Ondi stanuje Lovre, kovač, ki je bil dober prijatelj ranjcega Petrovčevega očeta ter me dobro pozná. On je korenjak, da malo tacih, posebno pa njegova dva sina. Večkrat so se ga že lotili tatje, pa vselej jim je tako podkuril, da so pomnili nanj.“

Emil in Feliks sta sedaj tudi lože dihala, ko sta bila na prostem, razun tega pa sta imela tudi puški pri sebi, da bi se branila za silo, ko bi jih roparji dohitali.

Marjanica je stopala urno dalje po ozkejši, s koreninami prepreženi stezi, čeravno je bila tema, da se je videlo komaj dobro ped dalje. Kedar so prišli do kake grape ali do peščenega plaza, kjer je bilo treba več pozornosti, opomnila ju je, naj le tikoma za njo stopata, in včasih je podala sedaj temu sedaj onemu roko pomagaje mu po derčah. Kakor bi jo nekaj nosilo, stopala je deklíkca urno dalje; nikdar se ni spodtaknila, nikdar zgrešila steze, ki se je vila sedaj med skalinami, sedaj po temnem smrečji. Večkrat so postali in poslušali, če se jim tolovaji še ne bližajo, pa nikjer ni bilo nič čuti.

Slednjič dospejo v dolino. Iz Lovretove kovačnice je bliščal še ogenj, in udarci kovaških kladov naznanjali so našim begunom, da gospodar in njegova pomagáča še pridno kujejo.

Po dolžih dolžih žalostnih dneh dihala je Marjanica danes pervikrat zopet prosti zrak. O kako se jej je zdelo vse prijetno, vse novo! kot bi se bila narava ravno kar porodila in vso svojo čarobnost razgernila po svetu.

Stari kovač Lovré se ni malo čudil videti Marjanico ob tej poznej uri priti v njegovo hišo z dvema ptujcema. Saj jo je tudi on, kakor vsi drugi sosedje, mislil v dalnjem mestu med bogato gospodo, kjer se jej sila dobro godí, kakor je mladi Petrovec ljudem pravil.

Ko mu pa Marjanica vso dogodbo natanjko razodene, popade ga pravična jeza. Oči se mu posvetijo izpod okajenega kovaškega čela in zavihitviši največe kladvo, pravi: „O ti nesramni Petrovec ti, da mora kaj tacega storiti! Nikdar ga nisem dosti čislal, ali da je tako hudoben, pa vendar ne bi bil mislil. — In kaj mi poveš o roparjih! Dá, dá, že nekaj časa sèm pogosto se sliši, da so tu pa tam pokradli, marsikje požgali in tudi popotne ljudi napadli. Gosposka si na vso moč prizadeva je zalesti, pa nič ne opravi. Kdo pa bi bil tudi mislil, da je skriva ona stara baba v planini. Naj le pridejo, pokazali jim bomo, kdo smo. — Janez!“ pravi potem svojemu starejemu sinu, „pojdi v hram in prinesi doli puške, potem pa spusti Sultana in Kodra z verige; ti Jože pa berž naprezi kobilico in poženi proti žandarmeriji. Če necej ne dobomo teh hudobnežev, morajo res s samim škratoma v zvezi biti.“

Gospodarjevi ukazi so se kmalo izveršili. Kovačnica se je nakrat spremenila v pravo orožnico, — vsakdo je imel svojo puško — in dva velika psa sta koračila počasno krog poslopja čudé se menda, da ju je ravno necej spustil gospodar z verige. Mlajši sin, ki je šel po žandarje, oborožil se je tudi dobro in vzel še hlapca

seboj, ko bi ga na poti nenadoma ravno roparji naleteli, razun tega pa žandarmerija ni bila daleč od ondod.

Dobro uro pozneje zagledajo iz kovačnice velik ogenj v planini, ravno ondi, kjer je stala bajta černe Špele.

„Kaj če to!“ zmajuje kovač z glavo, „bajto so zažgali.“

„Nemara so žandarji zažgali ono gnjezdíščé,“ pravi sin Jože, ki se je bil že domu vernil. „Koj, ko sem jim naznanil o tolovajih, šlo jih je šest naravnost tje gori, eden pa v terg, da dobi pomoči. Lehko so že gori. Raca na vodi, če jih pa že imajo.“

„Dobro bi bilo, dobro, ko bi zaterli to gomazen, bi imela vsaj soeska mir,“ pravi kovač Lovre stoje na pragu z rokama navskriž gledaje požar. —

Zerli so še dolgo v planino, kjer je žarel ogenj, slednjič pa je jel pojemati bolj in bolj, dokler se ni samo tu pa tam še kaka lučica pokazala, kot bi veše okrog skakale.

Kovač videti ptujca in Marjanico trudne, pripravi jim ležišče v svoji sobi, sam pa s sinovoma je celo noč čul, če bi nemara prišli po kaki naključbi roparji blizo, da bi jih odpodili.

VIII.

Po viharnej noči je napačilo krasno jutro. Verhunci bližnjih hribov so se svetili, kakor pozlačeni, rumenih solnčnih žarkov, ptički so žvergoleli po drevesih, skakljaje od veje do veje ter prepevali čast Večnemu; hrošci in druga gomazen pa so brenčali po travi ali pa plezali po bilkah gori med perjice pisanih cvetok iskaje sladčice.

Marjanica in naša dva ptujca so sedeli pred vežo pri kameniti mizi pod triverhato lipo. Krasno jutro jih je zgodaj privabilo iz postelje na prosto, da bi uživali prijetni jutranji hlad. Mati Kovačica pa so pripravljali ta čas zajutek z vso skerbljivostjo, kajti takih imenitnih gostov še nikdar niso imeli pri hiši, kakor sta ta dva gospoda, in takim — menili so — je težko po volji ustreči.

Žandarji niso bili zvečer zasačili nobenega roparja. Ko so prišli tje gori, gorela je koča, tolovajev in starke pa ni bilo nikjer, bili so jo že prej unesli, — nihče ni vedel proti ktorej strani.

„Deklica!“ prične Feliks k Marjanici, ko se je zopet pričel pogovor o sinočnej dogodbi, „ti si nama rešila življenje, zato je danes najina najperva dolžnost, da se ti zahvaliva, kajti brez tebe bila bi morda danes težko uživala tó krasno jutro. Sedaj pa nama najprej razodeni, kako si prišla v ono kočó k tisti gerdi babi in kaj da nisi že prej pobegnila od nje, ker je tako gerdo ravnala s teboj.“

Marjanica je vse na tanko razodela svoje dogodivščine: da jej je umerl njeni dobri rednik, kako je potem mladi gospodar gerdo ž njo ravnal in jo slednjič nenadoma odpeljal z doma v ono samotno kočó ter jo izročil starki in skerbnó varstvo. Černa Špela ni je pustila potem nikdar spred oči, niti po dnevi, niti po noči, toraj jej je bilo nemogoče uiti. Le to noč, ko so kovali hudobneži v sobi naklepe umoriti prišla gosta ter ju oropati, zaperla jo je samo v sobo, nadjaje se, da dekle v tako viharnej noči vsaj ne bode upala pobegniti, zlasti, ker jej je vedela starka tudi mnogo strašnih reči pripovedovati o duhovih in družih prikaznih, ki hodijo po noči okrog, s čemur je menila mladi deklici še bolj zmešati možgane ter jo pripraviti v strah. — Mnogo je

vedela Marjanica potožiti, kako gerdo je starka ravnala z njo, da je ni pustila nikdar v cerkev, niti kam drugam, temuž le z njo je morala hoditi po gozdih brat gobe in razna zelišča, iz katerih je napravljala starka mazila. Najhuje pa je bila babnica pijana. Takrat je za vsako malo reč gerdo zmirjala deklico in večkrat jo celó tepla.

Feliks in Emil sta iz serca milovala ubožico, ki je morala toliko prestatí pri sirovi ženski, in ker je bila deklica izobražena in izvedena, vedela sta, da jo je moralo to ravnanje še tem huje boleti.

„Kaj pa so bili tvoji stariši?“ prasha potem Emil, ki je bil jako občutljivega serca in ga je deklčina nesreča globoko pekla.

„O svojih stariših, žalibog! malo vem,“ odverne Marjanica in solzé jej stopijo v oči. „Očeta nisem nikdar videla, in tudi mame se več ne spominjam. Le toliko so mi včasih pravili Petrovčev oče, da so bili moj oče uradnik v nekem dalnjem mestu, potem pa so nenadoma umerli, ko sve bile z mamó ravno v toplicah na Hervaskem. Ali čakajte! Ravno pridejo Kovačev oče domu, oni bodo to reč bolj vedeli. Meni sta ranjki Petrovec in gospod fajmošter vedno obečala, da pozneje vse izvem, ko bom stareja, potlej sta pa oba možá nenadoma umerla.“

Res pride po stezi gori kovač Lovre v svoji delavnici opravi in s pipico v ustih, kakor je bila vedno njegova navada, — zraven njega pa stara žena z belo pečo na glavi — Kerštinova mati.

Marjanica jo koj pozná ter jej teče naproti. Saj jo je ta žena vedno tako rada imela, kot bi bila njena lastna hči. Zatoraj se ni mogla dosti načuditi, ko jej zjutraj po maši Lovre naznani, kako je z deklico, in berž se je napotila sém.

„Oh ti ubožica ti,“ milovala jo je ženica in božala po licu; „lej si živa duša, česa vsega hudobni ljudje ne počno. Kdo bi bil mislil! Jaz sem redno popraševala po tebi, pa ta hudobni Petrovec se mi je vedno legal, da si daleč v mestu pri dobrih ljudeh, kjer ti jako po sreči gré. Celó pozdrave mi je včasih sporočal ta gerdun od tebe. Oh saj pravim! Pa le čakaj, sedaj mu je odklenkalo, midva z Lovretovim očetom ga bova posiskala pri gosposki, je-li ti stari, in koj mora odšteti Marjaničen denar.“

„To je, da ga bomo prijeli. Še danes pojdem k uradu,“ pravi kovač.

Prišed pod lipo, našli so že zajuterk pripravljen, kajti Kovačeva mati so se danes posebno urno obračali, kakor kaka deklina, in kmalo je bilo vse gotovo.

Lovré se ni vdeleževal zajuterk, rekoč, da je zanj to pregosposko, Kerštinova mati pa, ki so se znali kot nekdanja kerčmarica nekoliko vesti krog gospode, niso hoteli delati izjeme, da bi se ptujima gospodoma za malo ne zdelo. — Bili so vsi jako židane volje, posebno pa se je videlo Emilu, da je popolnoma srečen v tej družbi.

Na to opomni Feliks kovača, da bi nekoliko povedal o deklčinih stariših, ker mu je Marjanica povedala, da bo on to reč najbolje vedel.

(Dalje prihodnjič.)

Pri zibelki.

(Zložil S. Gregorčič.)

Počivaj mirno angelj šibki
Ki dni le šteješ, ne še let,
Počivaj srečno v toplej zibki
Ko v popji mlade rože cvet.

Sedaj ti dnove rajske sreče
Delí nebéški gospodár,
Sedaj ti zlata doba teče,
Krasnejše, ah, ne bo nikdár!

Zibelka s cvetjem je nastlana
In angelji pojó okróg;
Britkost nobena nij ti znana.
Nij znana teža ti nadlóg.

Vihár sovražni svet pretrésa,
Razganja serca básni bój;
Nad zibko jasna so nebesa,
V nedólznm serci je pokój.

Zató le spavaj, angelj šibki,
Ki ravno si prišél na svet,
Počivaj, snivaj nótri v zibki,
Ko v mehkm popji mladi cvet.

Saj ko porasteš, dete zalo,
Drugače bode mnogokáj, —
Da bi le vedno mi ostalo
Nedolžno, čisto ko sedáj!

Kijevski školaci.

(Ruski spisal Nik. Vas. Gogol, poslovenil L. G. Podgoričan.)

(Dalje.)

Duri v enej obeh koč zacvilijo, ter kmalu borzaci pred seboj za vrati zagledajo starko v tulupu*). „Kedo je?“ — povpraša in zamolklo zakašlja.

„Nujte, prenočite nas, babica; zašli smo s pravega pota; na planem je pusto tako, kakor v praznem želodci.“

„I, kedo pa ste?“

„Neodbitni ljudjé: bogoslovec Chaljava, modroslovec Brut in retor Horobec.“

„Nij mogoče,“ — zagergrá starka; „imamo dvorišče polno ljudij, in vsak kot v koči je zadélan. Kamo bi vas déla? verhi tega pa sami odrastli, zdravi ljudjé! Koča bi se mi seséla, da prejmem take ljudí; poznam jaz modro- in bogoslovce; kedor jame pod streho jemati take pijance, kmalu mu tudi dvorišče nij dosti. Idite! le idite! tú nij prostora za vas!“

„Usmilite se nas, babica! kako bi to bilo mogoče, da bi kristjanske duše morale poginiti na planem, pa ne bi znale, zakaj?! Odkazite nam prostor, kder koli; a če vam kaj slabega učinimo, naj nam bodo roke odletéle — tako gotovo, kakor gotovo je Bog v nebesih; nu, dejte!“

Starka se je malo omečila: „Dobro!“ — oglasila se je nekako premišljajoče; „pa naj bode; ali leč pojdete

*) Tulup je ruska beseda in pomenja ponočni kožuh.

vsak v svoj kot, ker ne bi imela pokoja, ko bi skupaje ležali.“

„Kar vi rajša, ne bomo se vam ustavljali,“ — obljubili so borzaci.

Vrata so mergodnila, školaci stopijo na dvorišče. „I kaj pa, babica,“ omenil je modroslovec, ki je zrak bercal za starko; „kaj pa, ko bi, kakor se pravi — presneto rés, germí nam v želodecih tako, kakor v oblacih; od ranega jutra nijsmo v ustih iméli ni toliko, da bi si bili oči nasmetili.“

„I morda bode kaj!“ — omeni starka; „ne, jaz nijmam ničesar, peč še gorka nij bila denes,“ — premislila se je.

„Saj bi jutri plačali, da bi vse bilo prav,“ — oponese modroslovec. „Pač,“ — dejal je natihoma, „hudiča doboše, ničesar drugega ne.“

„Kaj bi neki! saj pravim! bodite zadovoljni s tem, kar imate; prave gospode mi je vrag privlekel na glavo!“

Modroslovca Choma so bile zeló omamile te besede; ali nenadoma je njegov nos zadišal suho ribo; ozerl se je v šaravare bogoslovčeve, ki je šel vštric njega, in zagledal, da mu iz žepa gleda ribji rep; bogoslovcu se je posrečilo, da je z nekega voza zmaknil celega korošlja; a tega nij učinil s kake poželjivosti, temuč sè zgol navade; pa ko je do céla bil zabil na svojega korošlja, takoj ga je navada pošegetala, kdé bi na poti kaj drugega vjel zopet, ni potertih voz nij pustil na miru — ali modroslovec Choma je v njegov žep segnil tako, kakor v lastni, ter korošlja potegnil iz njega. Starka je raztaknila borzake: retorja je zapeljala v kočó, bogoslovca je zaklenila v samotno čumnato, modroslovca pa vgnala v prazni ovčjak.

Modroslovec, osamel v ovčjaku, volčje použije korošlja, ogleda ovčjak iz pletenih stranic, berčne v rilec svinjo, ki je izvédavo smerčala iz sosednega svinjaka, — in zadremlje, a kmalu se probudí in oberne na desno stran, da bi sladko zaspal, — kar se odpró nizke duri: starka se skloni in prikobaca v ovčjak.“

„A kaj bi radi, babica? — povpraša modroslovec; ali starka je meni nič — tebi nič z razprostertima rokama komarala k njemu.

„Aha, aha!“ — serdil se je skrivoma modroslovec: „tega pa ne tega, ljuba moja! prestara si užé nekoliko!“ Pomaknil se je malo više, ali starka je derzovito pokomarala bliže njega.

„Čujte, babica!“ — omenil je modroslovec; zdaj je pust, pa jaz sem tak človek, da se ni za tisuč goldinarjev ne bi pregrešil.“ A starka je razprosterla roci in sezala po njem, žugnila pa nij ne besede.

Modroslovca je začelo biti strah, ko je zagledal, da se jej oči svetijo nenavadno ognjeno. „Babica, kaj počenjate! idite, idite z Bogom!“ — kriknil je. Starka nij niti čerhnila, le grabila je po njem zmérom.

Oplašenec je planil po konci in hotel pobegniti, ali starka je vsklonila se pred durimi, vá-nj vperla svoje ognjene oči in zopet približala se mu.

Modroslovec bi jo bil rad z rokama porinil izpred sebe, — ali čudovito! nij mogel dvigniti nobene roke, in ganiti s katero nogo, — da, žalostno je čutil, da mu glas v ustih ne poje več: bezizvučno so mu besede šuméle na ustnih. Le slišal je, kako mu je serce utripalo; videl, kako je starka stopila k njemu, roci sternala in sklonila mu glavo, mačje urno skočila na herbet in z metlo vdarila ga po boci, a sam je vstal, kakor jezdni konj, in na svojih plečih držal jo. Vse to se je godilo naglo tako, da se je modroslovec jedva ispametil: z obema rokama prijel za kolena, ker bi se bil rad

mirno vzderžal na nogah; ali nogi ste se mu na največe zavzetje vzdigali proti volji in skakali, kakor kakega čerkeskega berzonogca. Ko je bil zginil hutor in pred njim razgernila se ravan, ob katerej se je ponašal — kakor oglje čern lés, potlé stoperv je sam sebi omenil: „Aha, to je čaralka!“

Pervi krajec meseca je berlel na nebi; medla polunočna svitloba se je ozirala po zemlji in mežkrala, kakor skozi prozorno zaveso; lesovi, logi, nebo, doline — vse je bilo táko, kakor bi bilo spalo pod odprtih očíj; zdaj pa zdaj je potegnil veter; noč je bila vlažno topla; drevesom sence — in germovju so sezale okrog po ravni, kakor lasatice z ostrimi klini: taka je bila noč, ko je Choma Brut sè svojim bremenom na herbtu dirjal dalje. Čutil je nekovo slabost, ob enem pa tudi nekaj nenavaden, sladek čut, ki mu je vhaljal v serce. Poobesil je glavo ter videl, da mu trava pod nogami raste globoko in daleč, in da je rosna-sreberna, kakor je gorski studenec čist, in trava se je zdéla, da je v dnu nekovega jasnega, do globine prozornega morja; videl je dobro, kako se je v morji poznal sè starko na herbtu; videl, kako je na mestu meseca sijalo v njem nekovo solnce; videl je in slišal, kako so modri zvončki nagibali svoje glavice in zvončkali, — videl, kako je za trepetliko prikazala se rusalka (povodna boginja), kako je trepetljaj jej herbet in tresla se okrogla, gibčna noga — vsa iz samega bleska in tresljivja. Obernila se je va-nj, — a ta trenotek se je pokazalo njé obličje z jasnima, bliščéčima bistrima okoma; péla je tako, da je do duše prodiralo; užé je bila blizu njega, užé na poveršji, a prestrašila se je hripavega smeha, oddalila se — in obernila na herbet — njé megleni perstje, medli kakoršen je porcelan brezi svitlega loša, prosvitali so na solnci po krajih svojega belega, nežnega prostorja. Voda se je na-nje v podobi majhnih mehúrkov vsipala tako, kakor biseri; boginja se je vsa tresla — in smijala se je v vodi.

Ali vidi to, ali ne vidi? Ali je to res tako, ali se mu le zdí? Ali kaj je ono-le? ali veter, ali godba: zvuči, zvuči in kaže in bliža in prodira do duše z nekakim nesterpnim glasom.

„Kaj je to?“ — samega sebe natihoma povpraša modroslovec Choma Brut, gleda pod-se in beži kolikor more. Kapoma mu pot vré iz čela; poprijemlje se ga nekovo peklenski sladko čutje, čuti neko vabljivo, utrudljivo strašno slast; često se mu zdí, da nima več serca: strahoma se prijemlje za-nj. Sila ga mora, priganja: začne žebrati molitve, kakoršne koli je znal, jame govoriti vse zakletbe, s katerimi človeštvo zna rotiti duhove — in neradoma se začne čutiti čeverstejšega; čutil je, da ima nogi nekoliko krepkejši, čaralnica se je slabéjše držala njegovih pleč, in nič nenavadnega se mu nij več zdéla; serp je jasno svetil na nebi.

„Dobro!“ — veselí se modroslovec Choma skrivoma in jame skoro glasno rotiti. Napósled po bliskovo hitro skoči izpod starke — in on njej smukne na herbet. Starka je z nogama urno drobila tako, da je modroslovec jedva lovil sapo. Zemlja je kar migljala pod njim; vse je bilo jasno o meseci, da-si ne do céla jasnem; doline so bile gladke, ali vse mu je zaradi prehitrega bega nejasno in omotno vertilo se pred očmi. Zagrabil je bil na poti klesek in na vso moč začel z njim klestiti starko. Sirota je divje kričala; iz početka se je hudovala in grozila, kasneje pa je imela slabéjši glas, vljudnejši, čist, naposled užé tih, jedva je pel še tako, kakor tenak srebern zvonček — in prodiral mu je do duše, in nenadoma se mu je v glavi posvetila misel; ali pa je to rés starka? — „Oh, ne morem več dalje!“

— vskliknila je onemogla in zgrudila se na zemljo. Modroslovec se postavi na nogi in gleda jej v oči: napoknila je bila jutranja zora — in zlate kuple kijevskih cerkev so lesketale v daljini. Pred njim je ležala krasotica razpletenih, razkošnih las, in kakor strela-dolgi obervij. Bezičutno je od sebe déla beli roci goli, vsako na eno stran — in ječala, naposled pa je k višku pogledala z do čela solznimi očmi. Choma je trepetnil kakor list na drevesu; žaloba, neka čudovita razburjenost, zedinjena sè strahom, kar je njemu samemu bilo neznano, polastila se ga je; začel je bežati na moč. Na poti mu je nepokojno tolklo serce; nikakor si nij mogel razjasniti, kako čudovito, novo čutje ga je ovladalo. Nij hotel iti nazaj v hutor, temuž sopihal je v Kijev, a vès čas na poti je bil zamaknjen v to neumljivo dogodbo. V mestu skoro nij bilo nič več borzakov, vsi so se bili razzgubili po maloruskih hutorih, zatò da bi se najéli cmokov, sira, smetane in kakor klobuk — velikih varenikov (quargpasteten), pa ne plačali ni ubogega groša. Veliko, razpadajoče poslopje, v katerem je bila borza, prazno je bilo do čela, in če prav je modroslovec stikal po vseh kotech, kolikor je mogel; če prav je preberskal vse luknje in skrišča, nij našel nikder ni kosca sala ali vsaj starega kniša (belega kruha), ki so ga borzaci navadno skrivali po kotech. Pa vendar — kmalu je modroslovec izumil, kako si pomore: trikrat je prehodil terg, žvižgal na svojem poti in tretji pot konci terga vstavil se pri neke mladej udovici v žoltih očipkah (žensko obutalo), ta ženska je prodajala traké, nožčke in vozičke, — in najel se tega dné pšeničnih varenikov, kuretine — s kratka: ne dáde se našteti, kaj vse je bilo na mizi v majhnej glinastej koči sredi višnjevoga verta. Ta večer je modroslovec bil tudi v kerémi: ležal je na klopi, po svojej navadi dim pulil iz smerdljive hule in neprenehoma židu kerčmarju ponujal pol goldinarja; pred njim je stal žban (lesen verč); hladno je motril prihajoče in odhajoče — in skoro nij več mislil na svojo čudovito dogodbo.

* * *

Kmalu se je bila povsodi razvedela povest: hči enega bogatejših stotnikov, čegar hutor je bil petdeset verst od Kijeva, njegova hči — da je nekega dné vsa potolčena s prehoda jedva prišla domov — na smert bolna in poslednjo uro razodela željo, da bi božjo službo za srečno smert — in molitve v treh dneh po njenej ločitvi doveršal eden Kijevskih seminaristov: Choma Brut. To je modroslovec izvedel prav od „rektorja,“ ki je bil nalašč poklical ga v svojo sobo in rekel mu, naj se nemudoma pripravi za pot, da velečestiti stotnik nalašč voznika in voz pošlje po-nj.

Modroslovca je prevzelo neko neumljivo čutje, ki nij mogel razjasniti si ga. Neka oblačna slutnja mu je terdila, da ga ne čaka nič posebno dobrega. Sam nij znal, zakaj, a vendar je odrekal, da ne pojde.

„Čuj, „domine“ Choma!“ — omenil je rektor (časi je prav vljudno govoril sè svojimi poslušniki), „ni hudir te ne vpraša, ali pojdeš ali ne. Terdim ti le to: če se bodeš dalje branil, dadem te naplesti s tankim brezovjem, da ne bode ti treba iti v kopel.“

Modroslovec se je na láhko popraskal za uhom — in odšel je, da nij rekel — ni bev ni mev; sklenil je, da nogama pripusti skerb, da ga otmó o ugodnej priliki. Zamišljen je vračal se po polžjih stopnicah, deržecih na dvorišče s topoli zasajeno — vstavil se malo in določno slišal, kaj je rektor ukazaval svojemu hišniku in še nekemu drugemu, gotovo kateremu stotnikovih služnikov.

„Zahvaljujem se gospodu za kašo in jajca,“ — dejal je rektor, „in reci, ko hitro bodo gotove — knjige, po katere je pisal, da mu jih precej pošljem; užé sem jih pisaču dal, da jih prepíše; a ne zabi, ljubi moj, povedati gospodu, da je časi v svojem hutoru, jaz znam to, imel lepe ribe, zvlásti jesetre (stoer), naj mi jih nekoliko pošlje o priliki: na našem tergu niso lepe, pa drage so. A ti, Javtuh, daj tem mladencičem: vsakemu stekleničico žganja; modroslovca pak priveži, ali ne — da bi se stergal!“

„Aj, da bi te vrag!“ — oménil je modroslovec sam sebi; „zvohal je mojo misel ta dolgonosi glavač!“ Prišel je s stopnic in zagledal kubitko (voz), ki je iz početka menil, da je krušnik (brodkammer) na šajtergi; pa je rés bila globoka tako, kakor peč, ki opeke žgó v njej; to je bila navadna krakovska vozarija, v kakoršnih se Židje vozijo po mestih, kder le njih nos zavoha kak semenj. Čakalo ga je šest krepkih možakov — silnih kozakov, nekako užé priletnih. Kazajke so imeli iz tenkega sukna in okrašene z resami, kar je pričalo, da so jako imenitnega in imovitega gospoda služniki; majhne obrunke na njih obrazih so pričale, da so bili užé na vojski, a ne bezi bojne slave.

„Kaj bi začel? Kar mora zadeti človeka, to se ga ne ogne!“ — omenil je natihoma sam sebi modroslovec, obernil se v kozake in spregovoril: „Pozdravljam vas, bratje prijatelji!“

„Zdravstvujte, gospod modroslovec!“ — odzdravili so nekateri navzočnih kozakov.

„Tù tedaj bodem sedel z vami vred! Pripravna brička je to!“ — dejal je in sel vá-njo; „le še godce bi morali najeti, pa bi lahko plesali.“

„Da, prostoren voz je to!“ — oméni eden kozakov in sede na čičak h kočijažu, ki nij imel čapke, temuž v cunje glavo zavito, ker je v kerémi bil moral zastaviti pokrivalo. Drugih pet pa je z modroslovcem vred vzlezlo v globino in raztaknili so se po torbah, napolnjenih z različno robo, narejeno v mestu.

„Rad bi znal,“ — omenil je modroslovec, „ko bi táko-le bričko naložil s kako ropotijo, n. pr.: sè soljo, sè železnimi klini: ali bi mnogo konj bilo treba?“

„Da,“ odgovoril je kozak na čičaku in malo zamolčal se; „precej dosti konj bi bilo treba.“ Po takem primernem odgovoru je menil kozak, da ima pravico molčati vès čas na poti.

Modroslovec bi jako rad bil natančneje izvedel, kedo je ta stotnik, ali je bógat, kaj se sliši o njegovej hčeri, ki je táka bila prišla domov in umérta, in ki se nje dogodki ujemljó z njegovimi pripetljaji, — povpraševal je, kaj in kako se godí na njih domu. Obernil se je zdaj v tega, zdaj v tega, ali kozaci so tudi modroslovci, ker nijso odgovarjali, temuž molčali so in kadili — in ležali vsak na svojej torbi. Le eden se je obernil v kočijaža na čičaku in kratko rekel: „Pazi, Overko, ti si star zijalec; ko prideš do keréme, ki je na čuhrajtovski cesti, ne zabi vstaviti in mene in druge tovariše izbuditi, če nas utegne spanec prevzeti.“ Po tem opominu jame pošteno glasno smerčati. Sicer so te besede bile prav nepotrebne, kajti — ko hitro se je o priliki velika brička približala kerémi na čuhrajtovski cesti, vselej so vsi soglasno zaupili: „Stoj!“ Poleg tega pa so Overkovi konji bili vajeni, da so se sami vstavili pred vsako kerémo.

(Dalje prihodnjič.)

Potniške drobtine.

(Spisuje L. Ferčnik.)

(Dalje.)

Gospodar, ki pristopi delničarski družbi, plača nekaj gotovine za zidanje sladkornice in napravljanje strojev, potem se zaveže vsako leto določeno mero sladkorne pese sladkornici oddajati. Pésa se mu plačuje po določeni ceni, zraven se pa še vdeležuje čistega dobička po primeri oddane pese. Tú bi se mogli učiti Slovenci! koliko koristi in premore združena moč; le po tem potu bi se mogli znebiti odvisnosti tujcev in tujčeve posilnosti. Dokler bote pa gledali le vsak na svojo mavho in bote delali le vsak po svoji termi, bote čedalje več zašli pod tujčevo peto. Vi bote molzli, drugi posnemali in medli, drugi maslo prodajali, vi pa posneto mleko k suhim žgancem jedli. Res žalost me je obhajala, ko sem videl na Českem vse se združevati in zraven se spominjal mnogih slovenskih krajev, kjer se še toliko ne morejo porazuneti, da bi na vsaki planini le enega sirarja imeli za sirenje. Dela ga vsak po svoje in tako dá ista živina in ista planina razno blago, razne vrednosti. Koliko dobička bi verglo lesovje, katero marsikteri gospodar prav po neumnosti v svojo škodo prodaja in s tem poškoduje samega sebe, svojo kmetijo, da celo svojo sosesko!

16. oktobra.

Na plani pred kolodvorom Sobieslavnim postojim nekaj časa, da si še enkrat prav dobro pogledam méstice pred meno ležeče. Od polja in sadnikov je obdano krog in krog in dve rečici se izlivate tú v Lužnico, na zapadni strani tekoča. Mesto šteje v 360 hišah kakih 3.500 prebivalcev, ki se pečajo s kmetijo in izdelovanjem suknja. Čakalnica na kolodvoru je bila prepolnjena, jutro merzlo, slane vse debelo na polji, ljudi pa se je mnogo nabralo, ki so vsi tiščali v tople izbe. V Taboru se je obhajal velik sejm, menda suknarski, ker je bilo suknarjev največ med potniki, torej sem imel družbe obilno. Tudi na bližnji postaji v Planu jih nekaj prisede. V Taboru pa se spraznijo vagoni do celega; ostal mi je v vagonu edin tovarš, s katerim pa govoriti nisem mogel. Rad bi bil tudi jaz zapustil vlak in šel s suknarji v Tabor na terg, tako me je mikalo videti staro Taboritsko mesto; a plačal sem bil že do Benešova in meni nič tebi nič voznino pustiti vendar nisem hotel. Dopadla se mi je lega tega mesta na vzvišenem hribu nad Lužnico, in mestna farna cerkev, ktera je visoko molela nad druge mestne hiše, rad bi bil tudi videl česki sejm in tergovanje; vse moje želje prekriža zvonček kolodvorjev, na katerem se je dalo že znamenje za odjezd.

Za Taborom smo se vozili po malo prijetnih krajih. Postaja S u d o m e r z i c e je med hribi, pokritimi z borovimi gozdi; tudi pri postaji Stupšić so videti roda zemljišča, živina medla, črna ali cikasta, enake velikosti, kakor na Gorenškem. V okolici postaje Herzmanic Sedlec je obcestje posajeno z rebikovjem in nekim verbjnim plemenom kar se da jeseni prav prijetno gledati.

Pri B e z t a h o v u spet rodi hribi menjajoči se s kotelskimi dolinicami; kmečke hišice so majhne in s slamo pokrite, gosi se sprehajajo tropoma po pašnikih in sterniščih. Za V o t i c a mi razdert grad in posušen ribnik; kmalo smo bili v Bistrici in 8 minut pozneje v Benešovu.

Tú se vstavi „lukamatija,“ kdor hoče dalje do Prage, si po volji izbere dostavnik ali pa poštni voz. Odločim se za zadnjega, ker se je v Benešovu toliko časa mudil, da sem mogel mestice ogledati in za silo se okrepiti z dobrim pivom. Kondukerju je pa še le v D n e s p e k u prišla žeja in lakota, zatorej smo se tudi tam morali pomuditi.

Za Dnespekom se začnejo prijazneje okolice, rodovitnejša polja, viši hribi, čednejše in večje vasi. Zlasti je bilo mikavno se voziti po križkem polji.

Unstran Veltave proti jugo-zapadu se vidijo dolgo raztegnjene Berdy in daleč, daleč v sinji daljavi druge gore, proti severu se kaže Malastran zlate Prage. Zdaj je postajala vožnja še le zanimiva. Konduker, rojen Benečan, mi je pripovedal svoj življenjepis, zdehal po starih časih, ko je kondukerjem še pšenica cvetela in hudoval se nad slabo plačo in skopostjo potnikov, iz katerih zdaj ni več spraviti cvenka. Pred so imeli kondukerji svoje lastne hiše v mestih in so živeli kot plemenitaži, a zdaj se komaj nasitijo. V Pragi, tako je rekel, je nas še 54 kondukerjev.

V Jesenicah, zadnji postaji pred Prago, je bila v gostilni na pošti godba in ples; ves mladi svet je tu bil zbran. Tú so se sukali hoši in holky po godbenih taktih tako resno, kot da bi šlo za bogvedi kako stavo. Bil je pondeljek po cerkvenem žegnu. Dopadlo se mi je, da se je mladi svet tako zmerno in mirno vedel, da ni bilo slišati onega divjega hrupa in bruša, ki se nahaja pri vaških veselicah v naših krajeh, kjer ne more biti veselice brez poboja in tepenja. Morebiti je pa to sad mestne olike, ki se že tudi na kmete v mestnih okolicah razširuje? Pri nas je pa ravno naopak, — bližej mesta, večja surovost. Neka radost me je obšla, ko sem iz križkega polja pervikrat zagledal zlato Prago in njene mnogoštevilne stolpe; rad bi bil, ko bi smel, postiljonu velel, stoj! da se nagledam krasnega razgleda. V nižini ob Veltavi so se širila poslopja za poslopji, hiše za hišami; tam na levo na visokem hribu veličansk grad, to je Hradčín! med Hradčínom in obširnim mestom široka svetla proga, to je ponosna Veltava, ki že ste in sto let vali svoje valove pod ozidjem starodavne Prage. Kakor jaz so gledali Prago pred menoj tudi drugi prišleci, a vsi niso prihajali s tako mirnimi nameni, kakor jaz. Prihajali so in jo oblegali boja- in plenaželnih sovražniki in so jo stiskali, mnogokrat njeni lastni sinovi, še večkrat ošabni tujci. Švedi l. 1648., Bavarci, Francozi, Saksi l. 1741., Prusijani l. 1744. in 1866., v Hutsitskih vojskah 1414—1434 je morala prestatí hude, hude stiske.

Takega hudega naklepa nisem imel, ko se v poštnem vozu bližam južnim vratom mestnega ozidja; moj namen je bil pōpolnoma prijateljsk, obiskati glavno mesto krepkega, verlega naroda, ogledati starodavne, častitljive spominke, spoznati ondotno gibanje znanstveno in gmotno in zraven se kaj učiti, za-se in svoj narod. Vedel sem pač, da se v nekterih dneh ne more dosti naučiti, tudi ne vse videti, naj bi bil na nogah od svita do mraka, tako daleč pa tudi niso segale moje želje; bolje nekaj, kot nič.

Praga.

Ljubi bralec! ni mi namen, popisati zlato Prago na drobno in tenko, premalo časa sem se ondi mudil — in suh popis bi Ti malo koristil. Povzel bom in Ti predočil le najzanimiviši znamenitosti, katerih je toliko v tem zgodovinskem mestu.

Blizo pošće se ustanovim v gostilni, po kondukerji

mi priporočani. Komaj stresnem cestni prah raz sebe in svojo obleko vredim, se že napotim proti mestnemu središču. Kje da je, nisem še vedel; kamor se je valila najgostejša truma, tje se tudi jaz obrnem in predenj se nadjam, stojim na velikem rinku (terzišči). Veliki rink je nepravilen pravokoten prostor, ki ima na zapadni strani mestno hišo, na izhodni strani pa se vzdigata stolpa Tynske cerkve. Tú so se veršile v starodavnih časih sijajne slovesnosti, viteški boji, čestitanja, tú so bili sojeni in obglavljeni po nesrečni bitvi Belogorski l. 1621 vodniki česke luteranske stranke; tú je l. 1633 vojskovodja Wallenstein k smerti obsodil in sodbo dal izvršiti na 11 častnikih zarad bojznosti v bitvi pri Licni.

Sredi terzišča stoji na visokem kamnitem stebri podoba Matere božje, katero je dal postaviti cesar Ferdinand III. v spomin brezvzpesne oblege mesta po Švedih 1650. Vsak večer sem videl pobožne ljudi moliti in prepevati na stopnicah pred podobo.

Na stolpu mestne hiše, ki je skorej edini ostanek iz prejšnjih časov se občuduje umetna stara ura iz l. 1490. Kedar ura bije, prikažejo se 12 aposteljni eden za drugim v linici nad uro, zasučejo se proti ljudem, spet obrnejo in zginejo; na zadnje se prikaže smert s smertno koso. Kedaroli greš memo stolpa, najdeš ondi stati ljudi in čakati, da bodo se prikazali aposteljni in smert.

Tynska cerkev je proti terzišču vsa zazidana s prodajalnicami, zato ima vhode iz stranskih ulic. Ko jo obiščem še prvi večer, sklenila se je ravno neka pobožnost in duhovni so bili ravno odšli od oltarja. Ljudstvo pa je še ostalo v cerkvi in je pevalo češki neko staro cerkveno pesem, ktera je tako častljivo donela po ogromnih prostorih, da me je močno ganila in nisem pred odšel, dokler ni bila končana in so se poslovili tudi drugi ljudje. Kako sem si želel, naj bi se tudi pri nas vpeljalo ljudsko petje, kakor je bilo nekdanj in je še zdaj povsod na Českem, ker je tako ganljivo in k pobožnosti budi. Zlasti pri božji službi ob nedeljah in praznikih bi bilo občno petje najprimerniše; vsej imajo Slovenci sploh tudi dobra gerla za peti!

V tej cerkvi je pridigal za časa cesarja Karola IV. Janez Milic, pozneje za časa Jurja Podjebradskega Janez Rokicana, in prenapeti Gol Čahera, ki je s svojimi pridigami vnel tlečo žerjavico k burno-pogubilnemu plamenu. V tej cerkvi se nahajajo grobni spominek slavne zvezdoznance Tiho de Brahe-ta, u. l. 1601; v kapeli Matere božje vidiš marmoljnate podobe slavjanskih apostolov Cirila in Metoda. To cerkev sem, ker mi je bila blizo in mi je dopadla večkrat obiskal. Kaj lično delo je severni stranski portal, ki je v pozno gotiški obliki iz rezanega marmeljna izpeljan. Na nadvratnih policah so čepeli golobje, zadej za kapiteli so imeli svoja gnezda, kakor v Benedkah na velikem tergu sv. Marka. Na vratnem čelu v timpanu, je videti kaj umetno v kamen vrezano Kristusovo terpljenje tako živo, da skoraj nisem se mogel ga nagledati.

Še prvi večer poiščem sloveči Karlov most čez Veltavo, ki veže staro mesto s Hradčinom in je serčna ali glavna žila Praškemu življenju. Na tem mostu je cel ljubi den tako živo gibanje, kakor pred bčelnjakom, kedar ima roj izleteti, vselej je poln vozov, ljudi, voznikov, jezdecev, tovornikov. Že dostikrat sem slišal o njem pripovedovati, in rad priterdim, pripovedke niso me nalegale. Pričet l. 1358. za Karla IV. se je dodelal še le 1503 za Vladislava II., 33 čevljev širok in 1572 čevljev dolg, na 16 oblokih iz rezanega kamna,

okinčan z mnogimi starejimi in novejšimi podobami svetnikov. Blizo sredi mosta kaže bronast križec v mostnem naslonu tisto mesto, kjer so sv. Janeza Nepomučenca l. 1383. po ukazu kralja Vacslava v Veltavo porinuli. Pozlačeno bridko martro je ukazal cesar Ferdinand III. postaviti iz globe ki jo je moral plačati Jud zavoljo preklinovanja sv. križa.

(Dalje prihodnjic.)

Trepetlika.

(Iz Českega poslovenil Francekov od Bele.)

O poletnem času, ko cela narava pod zarezimi solnčnimi žarki omedleva in še lehkí vetriček ne pihlja, tačas moti to grobno tišino le temno šumljanje trepetlike, in takrat zažubore njeni listi žalostno pesem. Zaslisišite vzrok tega. V tistej uri, ko je Odrašenik za naše grehe na križu visel in svitlo solnce gosta tema zakrila, žalovala je cela narava. Tesne duše je človek pričakoval reči, ki so priti imele. Zverjad je zlezla v svoje berloge; noben ptiček ni žvergolel, noben cverček ni cverčel in ne muha ni brenčala. Bilo je vse, kakor bi onemoglo. Edino cvetje, drevje in germovje šepetalo si je o dogodku tega svetega časa. „Ni Ga več!“ žuborila je tiho žalostna verba, sklanjaje globoko k zemlji svoje perhle veje. Cipresa je v globokej žalosti zašumela: „Terdoserčno ljudstvo ga je do smerti preganjalo!“ Vinogradnik je šel v vinograd in gledal, kako je vinska terta solzela. Ko je pa grozdje dozorelo in zlato vince v kozarcu zablščalo, imenoval je je: solze Kristusove. Okoli Golgote se je razširjevala vonjava. Pošiljala jo je iz svojega krivnega koticčka nježna vijolica gori za hladilo bolečin Sinú božjega. Nastala je tiha sapica. Bil je to Astaroth, angelj smerti, kateri je h križu šel. In ko je s križa Odrašenik zastokal: „moj Bog, moj Bog! zakaj si me zapustil?“ tresle so se vse oljke, vse listje in vse trave. Edini topol, ta visoki in ošabni drev, stal je nepremakljivo na Golgoti. „Kaj nam je mar — pravi — za Tvoje terpljenje? Vedno smo čista, mé drevesa, cvetje in rastline grešile nismo!“ Zdej je Astaroth, angelj smerti, s svojim pogubilnim dihom se dotaknil prvezetnega topola in precej je zginilo vse življenje iz nesrečnega drevesa. Njegovi listi so se sklonili in nikdar več ni prišel pokoj v njegove veje; in ko se vse odpočiva, počnejo njegovi listi se tresti in od te dobe se imenuje: „topol tresočí“ ali trepetlika.

Zastavice.

25. Kedaj v lesu germi?
36. Majhen možic, je poln koščic, na glavi ima kronicico, doli pa palico — kaj je to?
37. Regne, pa dregne, pa malo povadla?
38. Kdo zvoni, kedar cerkovnika doma ni?
39. Šel je nekdo na lov, kar je vlovil je tam pustil, kar pa ni vlovil, je domu prinesel?

Uganjka zastavic v 14. listu:

31. Če si veliko prisluži in malo izda. — 32. Samo prvo, drugo ne ješ več na tešče. — 33. Pod milim nebom. — 34. Kedar kaj podedovaš.

Ogled po svetu.

Avstrijsko-ogerska država. Kranjski deželni odbor je dobil višje povelje svoje predloge v obeh deželnih jezikih, v slovenskem in nemškem, deželnemu zboru staviti, kakor se godi v drugih namešanih kronovinah. — V Pešti so se sošle 16. septembra delegacije obeh državnih zborov avstrijskega in ogerskega. Delegati dunajskega državnega zbora so izvolili za svojega predsednika poslanca Hopfen-a. Letošnje potrebe za vojaščino iznašajo 97 milijonov goldinarjev, za 11 milijonov več od lanskega leta. Bodemo videli, kaj naše delegacije k temu poreko. — Na Českem je na dnevnem redu zapiranje žurnalistov. Za Skrejšovskim lastnikom dnevnika „Politik“ so zaperli tudi dr. Gregra lastnika „Narodnih Listov“, in sedaj žopet dr. Skrejšovskega, brata imenovanega. Vključ vsemu neštevilnemu preganjanju stojé naši brati Čehi krepko in terdno pri svojih pravicah. Na Ogerskem zopet zapirajo Serbe, ki so se vdeleževali slavnosti v Belgradu.

Zunanje države. Berlinu je minul imeniten shod treh cesarjev: avstrijskega, ruskega in pruskega. Kaj se je tam sklenilo, ne vemo; čeravno časniki na široka usta o tem blebetajo. Pri tej priložnosti pa moramo omeniti žalostne dogodbe, ki se je dogodila 7. septembra zvečer pri razsvečavi in velikej muziki: pri tej priložnosti je šestnajst ljudi svojo smert storilo, bili so od velike množice poteptani in stlačeni. Težko poškodovanih o tej priliki se še število dobro ne vé. Da bi se kaj podobnega v kakem slovanskem mestu ali kraju dogodilo, cela nemška žurnalistika bi o neslišnem barbarstvu in slovanskej - aziatskej sirovosti cele tedne prepolnjena bila, tak pa molčijo, k večemu mimogredé kaj o tem opomnijo. — Ruski car Aleksander se je nek proti francoskemu poslancu izrazil, da proti Francozom se ni nič sklenilo in on bi k takoj zvezi tudi nikakor ne pristopil. — Na Švedskem je umerl stari kralj potovajoč iz toplíc domu v mestu Malmoe in njegov brat Oskar je bil izklican precej potem za naslednika kot Oskar drugi.

Razne novice.

Preširnova slavnost v Verbi na Gorenskem sme se šteti med najsijajniše shode slovenskega naroda. Nad 6000 ljudi, večidelj izobraženih stanov, privrelo je iz vseh krajev slovenskega sveta, iz Kranjskega, Štajerskega, Koroškega, Goriškega in Primorskega — celó brati Hervatje so prišli slaviti našega slovečega pesnika. Iz Ljubljane sta prisopihala dva dolga vlaka, v vseh predalih natlačena. Prišle so bile mnogoštevilne deputacije različnih slovenskih društev z mnogimi zalimi zastavami. Najbolj odlikovali so se ljubljanski sokolci z muziko in čitalnično pevsko društvo. Nad Verbo so vihrale mnoge slovanske zastavice, ki so kinčale vas in posebno Preširnov dom. Po odkritji spomenične ploše na Preširnovi rojstni hiši nagovoril je zbrani narod najprej dr. Razlag, povdarjal visoke zasluge Preširnové za dušno razvitje slovenskega naroda in posebno mladini na serce postavljaj, naj Preširna v delovanji marljivo posnema. Po dokončanem govoru pojejo ljubljanski pevci slavospev „Na Preširnovem domu,“ katerega je spisal J. Stritar, in zložil dr. B. Ipavec, tako izvrstno, tako krasno, da se je vsakemu nazočemu radosti in miline serce topilo. Z navdušenimi živijoklici se nazoči zahvaljujejo pevcem, skladatelju in pisatelju za to krasno delo. Končno je govoril profesor Zupan iz Reke, v misel jemaje vspešno

delovanje Preširnovó. Po dokončani slovesnosti v Verbi poda se cela množica v Bled, kjer se je vskupno razveseljevalo in radovalo do pozne noči. Došli so tú mnogi telegrami: iz Dunaja, iz Koroškega, od novomeške čitalnice, iz Metlike, iz Hervaškega, iz Primorja, iz Ljutomera, iz Ptuja, iz Pulja in iz Prage. Ker nam prostora manjka, popisati slavnost in veselico obširneje, dostavimo le še, da je bilo vse jako živo in zabavno, pri vsem tem pa tako spodobno, da ni bilo slišati ne o najmanjšem neredu.

Št. Jakopska posojilnica v Rožu je dobila od deželne vlade svoja pravila poterjena. V nedeljo 22. t. m. je ta važni zavod pričel svoje delovanje z volitivjo pravilnega odbora. Vsi voljeni so taki možje, na katere se sme vsaki zanašati, da se bodo na vso moč za društven napredek prizadjali.

Zavarovalna banka Slovenija v Ljubljani je začela svoje delovanje in sicer najprej zavarovanje proti škodi po ognji, strelji in razletu 20. septembra 1872 po vseh slovenskih pokrajinah. Po deželi se sprejemajo dotični oglasi pri nastavljenih okrajnih zastopih, v Ljubljani pa v bankinih prostorijah na glavnem tergu št. 10 v I. nadstropji.

V kratkem prične tudi druga zavarovanja, namreč: proti škodi na blagu pri prevažanju, po toči na poljskih pridelkih, na zercalnem steklu, na človeško življenje itd. Glavnica tega narodnega zavoda bo iznašala 2 milijona goldinarjev. Vsako leto se razdeli 15% čistega dobička za dobrodelne namene.

Menda nam ni treba priporočati našim čitateljem ta prvi enaki zavod. Vsaki lahko razvidi, da je veliko bolje, ako se obilni denar, ki je zdaj za zavarovanje romal večidel v ptuje roke, ohrani doma. Zavarovancu bo pa ležej priti do svojega denarja, če ga k nesreči kaj zadene, ker mu bo zavod pri rokah. Upamo in želimo banki Sloveniji dober napredek.

Stara krivica, katera se Slovincem godi, ponovila se je in je od zdanje vlade dobila zopetno poterjilo in nemško posvečenje. Hotelo se menda slovenskemu narodu v novič v spomin poklicati, da je tujcu in tujstvu rob, da se mu naravne pravice še nehte dati; zato je vlada poročila deželnemu odboru kranjskemu, da slovenske pravne akademije v Ljubljani neče dovoliti, da slovenskemu jeziku na slovenskih gimnazijah neče dostojnega mesta dati. Nemške novine imajo svoje veselje nad tem novim udarcem, katerega nemška oblast zalaga našemu narodu, — mi pa nijsmo od teh razmer in od teh oblastnikov, ki so zdaj na poveršji, nič boljšega pričakovali. — Ali omagamo za to ne! Zopet in zopet bode narod stavil iste terjatve, dokler ne bodo izpolnene. Med tem pa treba da delamo, če drugje nij dopuščeno, vsaj na polji slovstva narodnega probujenja! „Sl. Narod.“

Kurzi na Dunaji 24. septembra 1872.

Kreditne akcije	gld. 331.50	Nadavek na srebro	gld: 108.65
Národno posojilo	„ 65.45	Napoleondori	„ 8.75

Žitna cena v Celovcu.

Po vaganu:

pšenica gld. 6.10	—	rež gld. 3.90	—	ječmen gld. 3.41.	—	oves
gld. 1.85	—	ajda gld. 4.32	—	turšica gld. 4.7		